

Др Тајјана Д. Буџарски, редовни професор
Универзитет у Новом Саду
Правни факултет у Новом Саду
T.Bugarski@pf.uns.ac.rs

БОРБА ПРОТИВ НАСИЉА У ПОРОДИЦИ У ПРАКСИ НАДЛЕЖНИХ ОРГАНА У НОВОМ САДУ¹

Сажетак: Унапређење законских решења и специјализација надлежних органа у борби против насиља у породици, последњих неколико година представљају значајну новину у вези са овом проблематиком. Најзначајнији корак у борби против насиља у породици је било доношење новог Закона о сиречавању насиља у породици, чија примена је почела 01. јуна 2017. године. Нов Закон је од доношења предмет интересовања стручне, а посебно опште јавности која је исказала велика очекивања у смислу резултата примене нових законских решења. Осим тога, Закон је изазвао и полемике у делу стручне јавности, у смислу оправданости појединих решења. С обзиром на то да је веома важно какве резултате су дала нова законска решења, после скоро годину дана од почетка примене овог Закона, могу се анализирати и извесити први закључци. Предмет овог рада је управо приказ и анализа статистичких података о резултатима рада полицијских, правосудних органа и Центра за социјални рад на подручју града Новог Сада у сиречавању насиља у породици.

Кључне речи: насиље у породици, полиција, суд, шугилаштво, центар за социјални рад.

1. УВОДНА РАЗМАТРАЊА

Насиље у породици не представља нову негативну друштвену појаву, напротив, оно постоји од када постоји и сама породица. Међутим, поимање

¹ Рад је настао као резултат рада на пројекту Правно-безбедносни аспекти борбе против насиља у породици у циљу очувања породице као елемента одрживог развоја, који финансира Аутономна покрајина Војводина, Покрајински секретаријат за високо образовање и научноистраживачку делатност, а чији носилац је Правни факултет Универзитета у Новом Саду.

и однос према овој проблематици која је присутна у свим друштвима су дубоко условљени социјално-политичким, културним и економским приликама, што има за последицу и различит однос самог друштва (државе) према насиљу у породици. Данас је једно од најактуелнијих питања, питање породице. Време у коме живимо захтева од сваког од нас темељно преиспитивање сопственог живота, јер правила понашања, мишљења и суђења каква су важила у прошлости, више нису актуелна, а у границама оваквих размисљања о прошлости, садашњости и будућности човечанства, пре свега западноевропског, до скоро хришћанског, питање породице, породичног васпитања, односа полова у породици и њиховог појединачног и заједничког односа према деци представља најсавременије могуће питање². Једно од важних питања у овим односима је став према насиљу у породици.

Термин “*насиље у њородици*” уобичајено се користи да означи застрашујуће и увредљиво понашање једног или више лица према другом лицу у било којој врсти интимног, личног односа или ширем породичном односу.³ Жртва насиља у породици може бити лице женског или мушког пола, а у зависности од истраживања, ради се о лицима женског пола у 90 – 95% случајева.⁴ Да би се разумело ко се може идентификовати као жртва насиља у породици, потребно је посматрати однос између учиниоца и жртве. Најчешће се насиље испољава између супружника, али жртва може бити и дете, родитељи, бабе и деде, лица у тазбинском сродству, као и друга лица која живе у заједничком домаћинству или другој трајној заједници живота (нпр. цимери). Осим супружника у брачној заједници, насиље се испољава и према лицима у ванбрачној заједници, као и у хомосексуалним заједницама.⁵ Истраживања показују да чак око 90% жртва пати од директног физичког напада и повреде.⁶ Осим примарних, односно непосредних жртва, постоје и *секундарне жртве*, односно лица која су *њосредно* погођена емотивним, физичким или финансијским последицама насиља у породици (нпр. деца у вртићу која присуствују сцени у којој њихову васпитачицу физички напада њен супруг).⁷

Насиље у породици постало је једно од проблема чијем истраживању се посвећује велика пажња у научној и стручној литератури од 1970-их го-

² М. Новковић, *Породични буквар*, Београд 2007, 5.

³ Т. Prenzler, L. Fardell, „Situational prevention of domestic violence: A review of security based Programs“, *Aggression and Violent Behavior* 1/2017, 51.

⁴ P. Watkins, „Police Perspective: Discovering Hidden Truths in Domestic Violence Intervention“, *Journal of Family Violence* 1/2005, 47.

⁵ Вид. Federal Bureau of Investigation, *The structure of family violence: An analysis of selected incidents, Uniform Crime Reports*. United States Department of Justice, Washington, DC, 1999, 5.

⁶ Prenzler, Fardell, op.cit., 52.

⁷ Watkins, op.cit., 49.

дина, а и данас је актуелан предмет пажње законодавца, како на националном, тако и на међународном нивоу.

У погледу законске регулативе која се односи на борбу против насиља у породици, у свету, може се рећи да постоје три основна приступа, односно модела: тзв. 1) *нормативни модел Конвенције УН о људским правима*, 2) *образовни модел Европске уније* и 3) *законско – тужилачки модел САД-а*.⁸ Иако првобитно у Конвенцији о људским правима Уједињених нација⁹ није било предвиђено експлицитно право жена, оно је унето касније, тек после Другог светског рата. Овај документ је представљао значајан прототип за настајуће демократије у свету у изради њихових устава са родним правима. Што се тиче другог модела, модела Европске уније, он је познат и као образовни модел за подизање свести. Његова основна карактеристика је да је борба против насиља у породици ствар националног интереса, а не интереса полицијске државе и да је основни проблем у вези са насиљем у породици тај што спутава жене у смислу економске независности, што је и довољан разлог да приватни живот не буде више ствар која се сакрива од очију јавности. У овом моделу се акценат ставља на реализацију социјално-економских програма и превенције насиља. Предност овог модела је и развој невладиног сектора који се бави овом проблематиком. Невладине организације које се баве превенцијом насиља у породици и пружањем помоћи и подршке жртвама насиља имају примарну улогу у подизању свести о породичном насиљу. Трећи, законско – тужилачки модел потиче из САД-а. Овај модел је познат као модел кривичног гоњења и кажњавања, а превенција је само надоградња на репресивни систем. Основна порука који овај модел шаље насилницима јесте да је национални интерес да се избори са овом негативном друштвеном појавом. Критика која се упућује овом моделу је то да надлежни органи предузимају борбу за права оштећеног лица (жртве), као и то да овај модел омогућава полицији да уђе у куће и врши претресање произвољно и да неоправдано одређују притвор, као и да се подстиче „шпијунирање“ (потказивање) комшија.¹⁰

Проналажење адекватног и ефикасног механизма реаговања на проблем насиља у породици је комплексан задатак за законодавца. Законодавна тенденција у последњих неколико деценија огледа се у доношењу прописа којима се надлежни органи овлашћују да активно учествују у решавању интерперсоналних сукоба у породици. Закони о насиљу у породици су писани са циљем да или смањују последице насиља након инцидента (нпр. тиме

⁸ *Comparative Perspectives of Law Preventing Domestic Violence*, 247, http://shodhganga.inflibnet.ac.in/bitstream/10603/149089/22/17_chapter%209.pdf

⁹ http://www.ohchr.org/EN/UDHR/Documents/UDHR_Translations/eng.pdf

¹⁰ *Comparative Perspectives of Law Preventing Domestic Violence*, 248-249, http://shodhganga.inflibnet.ac.in/bitstream/10603/149089/22/17_chapter%209.pdf

што се судови овлашћују на издавање налога за заштиту) или да спрече испољавање латентног насиља – примера ради, предвиђање насиља у породици као кривичног дела, уместо прописивања прекршајне одговорности има за циљ да се спречи насилничко понашање према члановима породице прописивањем строже санкције.¹¹ Сходно овим циљевима, очекивало би се да „стриктнији“ закон утиче на понашање жртава (у смислу пријављивања инцидента) и полицијских службеника (у смислу доношења одлука о хапшењу), односно да се на тај начин обезбеди да се жртве осећају сигурније од момента када полиција интервенише, а да се полиција одлучније опредељује на лишавање слободе учиниоца и подношење кривичне пријаве.

Показало се да различите стратегије имају донекле утицаја на смањење стопе насиља у породици, али не у довољној мери. Није доказано да је примарна превенција, која се огледа у образовању и јавним кампањама, произвела непосредни утицај на смањење стопе насиља у породици. Резултати појединих студија показали су одређене позитивне утицаје секундарне превенције, која обухвата интервенције у случају насиља у породици ради спречавања поновног сукоба. Примера ради, показало се да прописивање обавезног хапшења учиниоца од стране полиције (уместо дискреционог удаљавања са лица места, односно од лица -жртве) има директан утицај на смањење поновног извршења дела од стране истог лица.¹²

Иако „проактивно“ законодавство о насиљу у породици добија широку подршку у многим државама, па и код нас, мали број истраживања је посвећен процени његове ефикасности у смислу утицаја на понашање учиниоца, оштећеног (жртве) и надлежних органа, првенствено полицијских службеника. У литератури доминирају две истраживачке стратегије које испитују ефекте политике на насиље у породици. Први се ослања на експерименталне или опсервационе податке и укључује само појединце за које је познато да их је напао партнер или члан породице. Тако је у оквиру једног истраживања, које се ослањало на службену полицијску и судску евиденцију у држави са строгим казненом политиком, испитиван однос између хапшења и успешног кривичног гоњења и вероватноће да учинилац поново изврши кривично дело. Резултати су показали да ће се ухапшена лица (без казнене евиденције) највероватније суздржати од даљег насилничког понашања. Друга стратегија у истраживању политике насиља у породици је да се прикупе подаци о свим лицима која живе на одређеним локалитетима, како би се испитао утицај казнене политике на стопу убистава интимног партнера,

¹¹ L. Dugan, „Domestic Violence Legislation: Exploring Its Impact on the Likelihood of Domestic Violence, Police Involvement, and Arrest“, *Criminology and public policy* 2/2003, 1993.

¹² Вид. J. Phillips et al, *Domestic violence: Issues and policy challenges*, 2015, https://www.aph.gov.au/About_Parliament/Parliamentary_Departments/Parliamentary_Library/pubs/tp/rp1516/DVIssues.

а резултати истраживања су углавном показали да су у тим породицама били раније регистровани интерперсонални сукоби, али да је изостало хапшење учиниоца.¹³

2. БОРБА ПРОТИВ НАСИЉА У ПОРОДИЦИ У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

У Републици Србији 2016. донет је нов Закон о спречавању насиља у породици¹⁴ (у даљем тексту Закон), чија примена је започела 01.06.2017. године. Овим Законом је регулисано поступање државних органа и установа у спречавању насиља у породици и пружању заштите и подршке жртвама насиља у породици.¹⁵

Међутим, и пре доношења овог Закона у Србији су постојала законска решења која су регулисала ову проблематику (Кривични законик¹⁶, Законик о кривичном поступку¹⁷, Породични закон¹⁸, Закон о парничном поступку¹⁹ и Закон о полицији²⁰). Одлука законодавца да се одлучно и проактивно бори против насиља у породици, између осталог, била је и последица ратификације тзв. Истанбулске конвенције.²¹ Ова Конвенција тражи од држава утврђивање неприхватљивости оправдања за било који акт насиља заснован на култури, обичајима, вероисповести или такозваној „части“, и државе су дужне да реагују адекватно на такво насиље.²² У борби против насиља у породици, имајући у виду нова законска решења, може се закључити да се Србија одлучила за модел најсличнији тзв. *законско-ијужилачком моделу* какав постоји у САД-у. Закон о спречавању насиља у породици пред-

¹³ О овоме вид. Dugan, *op.cit.*, 285-286.

¹⁴ Службени гласник РС број 94/2016.

¹⁵ Примена Закона је искључена уколико су малолетна лица извршила насиље у породици.

¹⁶ Кривични законик, Службени гласник РС број 85 /2005, 88/2005 – испр., 107/2005-испр., 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013, 108/2014 и 94/2016.

¹⁷ Законик о кривичном поступку, Службени гласник РС број 72/2011, 101/2011, 121/2012, 32/2013, 45/2013 и 55/2014.

¹⁸ Породични закон, Службени гласник РС број 182005, 72/2011 – др. закон и 6/2015.

¹⁹ Закон о парничном поступку, Службени гласник РС број 72/2011, 49/2013 – одлука УС, 74/2013 – одлука УС и 55/2014.

²⁰ Закон о полицији, Службени гласник РС број 6/2016 и 24/2018.

²¹ Конвенција Савета Европе о спречавању и борби против насиља над женама и насиља у породици потписана је 11. маја 2011. у Истанбулу, због чега се назива Истанбулска конвенција. Конвенцију је потписало до ове године 46 држава (међу којима је и Република Србија) и ЕУ. Конвенција је ступила на снагу 1. августа 2014.

²² Савет Европе, Конвенција Савета Европе о спречавању и борби против насиља над женама и насиља у породици, Истанбулска конвенција, Безбедне од страха од насиља, <https://rm.coe.int/168047a370>

ставља *lex specialis* у односу на прописе којим се до сада уређивала ова проблематика. Новим Законом се на један општи и јединствен начин уређује организација и поступање државних органа и установа ради ефикасне превенције, као и хитне, правовремене и делотворне заштите и подршке жртвама насиља у породици.

Основна сврха Закона је превенција насиља у породици. У том смислу је предвиђен читав низ мера и радњи надлежних органа усмерених на откривање да ли постоји непосредна опасност од насиља у породици, као и на деловање надлежних органа у случајевима када је таква непосредна опасност откривена. Непосредна опасност је дефинисана Законом (члан 3 став 2) као ситуација која постоји онда када из понашања потенцијалног учиниоца и других околности произлази да је он спреман да у времену које непосредно предстоји по први пут учини или понови насиље у породици. Према овом Закону само насиље у породици је алтернативно одређено као физичко, сексуално, психичко или економско насиље. Други услов је постојање конкретне, непосредне и одређене везе између учиниоца и саме жртве. Тај однос може бити: брачни, ванбрачни, партнерски, као и однос крвног сродства у правој линији, у побочној до другог степена, тазбинско сродство до другог степена, однос усвојиоца, усвојеника, хранитеља или храненика, као и однос суживота (садашњег или ранијег) у заједничком домаћинству.

У погледу примене овог Закона, важно је истаћи да се он примењује како на кривично дело насиље у породици, тако и на сарадњу у спречавању насиља у породици и то у кривичним поступцима за кривична дела таксативно набројана у члану 4. Закона о спречавању насиља у породици.²³

С обзиром на то да је превентивна сврха Закона примарна, Законом се такође предвиђају и мере заштите и подршке жртвама кривичних дела на која се наравно примењује овај Закон.

Имајући у виду чињеницу да се овим новим Законом уводи мултисекторски рад, његова основна предност је у тимском раду. Тимски рад подразумева

²³ Прогањање (члан 138а Кривичног законика); Силовање (члан 178. Кривичног законика); Обљуба над немоћним лицем (члан 179. Кривичног законика); Обљуба над дететом (члан 180. Кривичног законика); Обљуба злоупотребом положаја (члан 181. Кривичног законика); Недозвољене полне радње (члан 182. Кривичног законика); Полно узнемиравање (члан 182а Кривичног законика); Подвођење и омогућавање вршења полног односа (члан 183. Кривичног законика); Посредовање у вршењу проституције (члан 184. Кривичног законика); Приказивање, прибављање и поседовање порнографског материјала и искоришћавање малолетних лица за порнографију (члан 185. Кривичног законика); Навођење детета на присуствовање полним радњама (члан 185а Кривичног законика); Запуштање и злостављање малолетног лица (члан 193. Кривичног законика); Насиље у породици (члан 194. Кривичног законика); Недавање издржавања (члан 195. Кривичног законика); Кршење породичних обавеза (члан 196. Кривичног законика); Родоскрвнуће (члан 197. Кривичног законика); Трговина људима (члан 388. Кривичног законика); као и друга кривична дела, уколико је кривично дело последица насиља у породици.

тесну сарадњу надлежних органа на сваком конкретном случају, поделу надлежности и делокруга рада. С тим у вези је изузетно значајна сарадња, као и међусобна комуникација и пружање повратних информација. За рад свих надлежних органа је прописана посебна врста дисциплинске одговорности (члан 6) у смислу да непоступање судија, јавних тужилаца, њихових заменика у роковима који су одређени овим Законом представља дисциплински прекршај.

Према Закону надлежни органи и установе за спречавање насиља у породици, као и пружање заштите и подршке жртвама како насиља у породици, тако и кривичних дела одређених овим законом су: полиција, јавна тужилаштва, судови опште надлежности и прекршајни судови, као надлежни државни органи, и центри за социјални рад, као установе.

Поред полицијских, правосудних органа и центара за социјални рад, у спречавању насиља у породици учествују и друге установе у области дечје заштите, социјалне заштите, образовања, васпитања и здравства, као и тела за родну равноправност на нивоу локалних самоуправа и сви они су означени као државни органи и установе надлежне за примену овог Закона, а подршку жртвама насиља у породици и жртвама кривичних дела одређених овим Законом могу да пруже и друга правна и физичка лица и удружења.

Органи надлежни за примену овог Закона (полицијски службеници, јавни тужиоци, заменици јавних тужилаца, и судије) обавезни су да прођу програм специјализоване обуке који доноси Правосудна академија. На овај начин је специјализација наведених органа јединствена и једнообразна. Само спровођење обуке врши Правосудна академија за јавне тужиоце, њихове заменике и судије, док за полицијске службенике то врши Криминалистичко-полицијска академија.

Превенција насиља у породици подразумева успостављање специјализованих служби подршке за пружање здравствене помоћи, као и психолошког и правног саветовања првенствено за оштећена лица (жртве). Међутим, изузетно је важно и отклањање узрока насиља у породици, установљавањем читавог низа мера и активности који су усмерени на „насилника“, као што су нпр. мере психолошког саветовања. У појединим градовима у Србији (нпр. Ниш и Крагујевац) примењују се успешно програми психо-социјалних третмана намењени лицима која су се показали као насилни у односима у породици.

Имајући у виду да је за сузбијање ове појаве предвиђен тимски, мултисекторски рад, Законом је одређено именовање лица за везу у полицијској управи, основном и вишем јавном тужилаштву, основном и вишем суду и центру за социјални рад. Ова лица на дневном нивоу размењују обавештења и податке који су релевантни за спречавање насиља у породици, откривање, гоњење и суђење за кривична дела одређена овим Законом, као и за пружање заштите и подршке жртвама насиља у породици и жртвама кривичних дела.

Такође, на подручју сваког основног јавног тужилаштва образује се група за координацију и сарадњу у чијој надлежности је разматрање сваког конкретног случаја насиља у породици који није окончан правноснажном судском одлуком, како у кривичном, тако и у парничном поступку. Такође, група је задужена за израду индивидуалних планова заштите и подршке жртвама. У састав ове групе улазе представници основних јавних тужилаштва, полицијских управа и центара за социјални рад, са подручја за које се група образује.

3. УЛОГА ПОЛИЦИЈЕ У БОРБИ ПРОТИВ НАСИЉА У ПОРОДИЦИ

Полиција је надлежна за откривање и доказивање кривичних дела, идентификацију и хватање учинилаца кривичних дела. У том смислу, полиција је репресивни орган. Међутим, она има и превентивну улогу, која је посебно значајна када је у питању кривично дело насиље у породици. Законом о спречавању насиља у породици је уведен интензиван проактиван рад, а полиција има најважнију улогу да као орган поступка процени сваку конкретну ситуацију и на основу тога предузме потребне мере и радње које треба да обезбеде да се насиље у породици не деси или не понови. Решавање интерперсоналних конфликта представља један од најзаступљенијих послова полицијских службеника на дневном нивоу, а један од изузетно присутних облика са којима се у пракси сусрећу јесте насиље у породици. Ова улога полиције је веома одговорна јер је полицијски службеник тај који врши примарну процену затеченог стања. Иако је Законом ова процена подвргнута вишеструкој контроли (полиција – јавни тужилац – суд), уколико прва процена не буде добра, последице могу бити фаталне. То наравно не значи да због тога треба отићи у другу крајност, па у сваком случају за који је поднета пријава за насиље у породици, одмах, по систему аутоматизма, против лица за које је поднета пријава, изрећи једну од предвиђених хитних мера. Ово из разлога што изрицање хитних мера без основа може да има тешке и ненадокнадиве последице. Због тога је изузетно важно да полицајац који врши процену буде првенствено специјализован за то, а осим тога, такође је веома важно да има животног искуства, и да буде независан и непристрасан по питању ове проблематике, односно да нема предрасуде по питању насиља у породици на основу традиционално, морално-културолошких уверења. Законом је прописано да сваки руководилац подручне полицијске управе одређује полицијске службенике који морају да заврше специјализовану обуку. Ови полицијски службеници су надлежни за спречавање насиља у породици и пружање заштите жртвама насиља. Иако је увек,

као и у сваком послу, могуће направити грешку, потребно је могућност грешке свести на минимум, а што се постиже управо на тај начин што је Законом обезбеђена вишеструка контрола процењеног ризика и донете одлуке.

Законом о спречавању насиља у породици је прописана обавеза сваког лица које има сазнања о извршеном кривичном делу одређеном овим Законом да исто пријави полицији или јавном тужиоцу. То се односи и на државне и друге органе који су обавезни да без одлагања пријаве ове случајеве, али и случајеве непосредне опасности од насиља у породици. Надлежни државни органи и центри за социјални рад су самим Законом обавезни да у оквиру свог делокруга рада препознају како само насиље, тако и опасност од њега. То надлежни органи врше на основу пријаве, уочавањем трагова насиља, као и других околности. Свака пријава мора да буде прослеђена полицији која се даље доставља надлежном полицијском службенику.

Најчешћи извор сазнања за учињено кривично дело насиље у породици је кривична пријава жртве. Жртва насиља у породици има најмање три разлога због којих се обраћа полицији: 1) тражи помоћ у решавању сукоба који је у току, у посредовању у конфликту и спречавању будућих напада (да се заустави или спречи насиље у породици); 2) очекује ретрибуцију и задовољење правде (да се санкционише насиље у породици); 3) настоји да заштити друге чланове породице. Разлози због којих се жртва најчешће не одлучује да полицији пријави насиље у породици могу се сврстати у две групе: жртва не сматра да се ради о кривичном делу, него да је у питању приватна, интимна ствар или жртва нема поверења у систем да може да је заштити и да ће учинилац бити кажњен. Приликом доношења одлуке да ли да пријави насиље, жртва се одлучује да не пријави дело јер се плаши да буде осрамоћена у друштву, или жели да заштити учиниоца од кривичног гоњења, или се плаши поновног и интензивнијег напада, или не жели да буде учесник у кривичном поступку. Жртве су склоније да пријаве инцидент са озбиљнијим последицама док, с друге стране, оклевају да пријаве мање инциденте.²⁴ У сваком случају, спремност жртве да пријави инцидент у породици је у директној вези са спремношћу надлежних органа да реагују, начином реаговања и степеном заштите који систем пружа жртви.

По доласку на лице места, након пријаве насиља у породици, прво што полиција уочава, по правилу, је дисфункционална породица чији чланови су у сукобу. Деловање полиције усмерено је на успостављање безбедности ситуације, у смислу заустављања насиља, идентификовање жртве и пружање помоћи учесницима у конфликту кроз превазилажење напетости и предузимање радњи које имају за циљ да спрече да се конфликт понови. При

---

²⁴ О наведеном, видети: R. Felson et al, „Reasons for Reporting and Not Reporting Domestic Violence to the Police“, *Criminology* 3/2002, 621.

решавању интерперсоналних конфликта полицијски службеник одлучује које мере и радње ће предузети. Наиме, радње и мере које полицијски службеници примењују у поступању у међуљудским сукобима могу се класификовати у две опште групе: принудни или контроли приступ и непринудни или подржавајући приступ. Први приступ обухвата претресање и одузимање предмета, хапшење и употребу силе, при чему је наглашено наметање ауторитета или утицаја над учесницима у конфликту, како би се спречили у даљем вршењу насиља и како би се остварила контрола над конкретном ситуацијом. Други приступ обухвата саветовање, пружање физичке помоћи и информација, показивање љубазности и забринутости, наглашено пружање емоционалне и психолошке подршке учесницима у конфликту.²⁵

Поједини истраживачи направили су значајан број студија у вези са процентом одговора полиције на насиље у породици. Проучавана је ефикасност различитих врста полицијских интервенција (нпр. хапшења, одвајања и посредовања) у спречавању каснијег насиља. Иако су ове студије довеле до различитих резултата у погледу услова за одвраћање од хапшења, закључак је да када је у питању насиље у породици, учинилац се, по правилу, хапси. Други правац истраживања фокусиран је на факторе који су утицали на деловање полиције према жртвама и осумњиченима током решавања конфликта. Првенствено је испитиван утицај следећих фактора: карактеристике службеника полиције (нпр. пол, раса, образовање, полицијско искуство и сл.), грађанских и ситуационих варијабли (нпр. пол, раса, понашање, преференција жртве, повреда и кооперативност, однос жртве и преступника, присуство сведока, претходно извршење сличних кривичних дела, врсте употребе оружја/силе и слично), као и организациони фактори и фактори у заједници (нпр. политика хапшења, степен урбанизације и сл.). Трећи правац истраживања је посвећен откривању фактора који утичу на ставове службеника полиције према насиљу у породици или на њихову перцепцију ове врсте конфликта.²⁶

Према нашем Закону о спречавању насиља у породици, полицијски службеници имају овлашћење да самоиницијативно или на захтев надлежног полицијског службеника доведу могућег учиниоца у надлежну организациону јединицу полиције ради вођења поступка. Лице које је доведено у полицијску станицу има право да буде поучено о праву на контакт и коришћење услуга браниоца и правне помоћи у складу са Уставом и законима. Лице може бити задржано ради вођења поступка и то највише осам сати.

Ухапшено лице има право да се изјасни о свим битним чињеницама. Полицијски службеник треба да прикупи потребна обавештења од других

²⁵ О овоме, видети: I. Sun, „Police response to victims of domestic and non-domestic violence“, *Journal of Health and Human Services Administration* 3/2006, 163.

²⁶ *Ibidem*, 158.

полицијских службеника, да изврши процену ризика²⁷ непосредне опасности од насиља у породици и да изрекне хитну меру, уколико процени да је то потребно. Веома значајно законско решење се односи на могућност полицијског службеника, да пре процене ризика, уколико сматра да је то потребно, затражи мишљење центра за социјални рад.

Процена ризика се заснива на свим доступним чињеницама, и то је хитна радња, која не трпи одлагање. Приликом процене се узимају у обзир следеће околности: да ли је могући учинилац раније или непосредно пре процене ризика учинио насиље у породици и да ли је спреман да га понови, да ли је претио убиством или самоубиством, да ли поседује оружје, да ли је ментално болестан или злоупотребава психоактивне супстанце, да ли постоји сукоб око старатељства над дететом или око начина одржавања личних односа детета и родитеља који је могући учинилац, да ли је могућем учиниоцу изречена хитна мера или одређена мера заштите од насиља у породици, да ли жртва доживљава страх и како она процењује ризик од насиља.

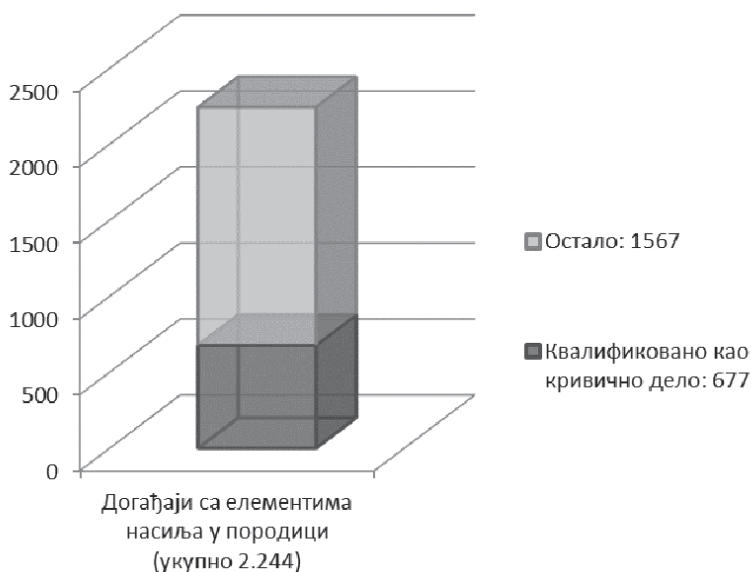
По извршеној процени, полицијски службеник доставља основном јавном тужиоцу на чијем подручју се налази пребивалиште, односно боравиште жртве, центру за социјални рад и групи за координацију и сарадњу, сва доступна обавештења о насиљу у породици или непосредној опасности од њега и процену ризика, уколико она указује на непосредну опасност од насиља. У случају да се на основу процене установи постојање опасности које није непосредно, сва доступна обавештења о насиљу у породици или опасности од њега и процену ризика, полицијски службеник доставља основном јавном тужиоцу и центру за социјални рад.

По извршеној процени ризика, доноси се одлука о евентуалном изрицању хитне мере. У ове мере спадају: мера привременог удаљења учиниоца из стана и мера привремене забране учиниоцу да контактира жртву насиља и прилази јој. Мере могу да се изрекну алтернативно или кумулативно. Мера траје 48 сати од уручења решења, а суд може да је продужи за још 30 дана. У случају продужења хитне мере удаљења из стана, лице коме је мера изречена има право да у пратњи полицијских службеника узме из стана своје неопходне личне ствари.

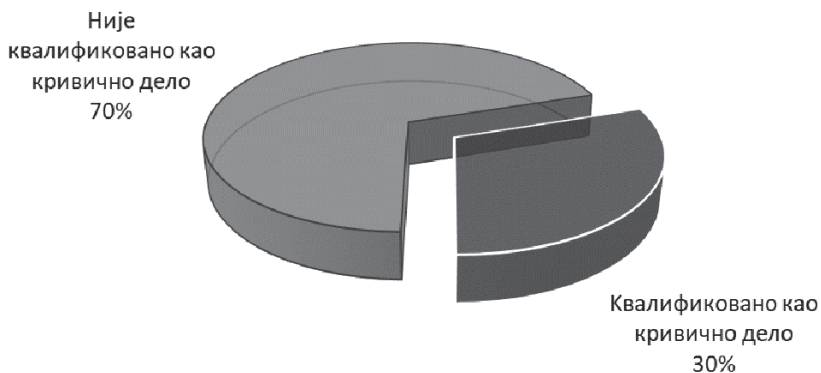
Према подацима Полицијске управе у Новом Саду²⁸ у периоду од 01. јуна 2018. године до 31. марта 2018. године евидентирано је укупно 2244 догађаја са елементима насиља у породици, а од тога је надлежно јавно тужилаштво квалификовало кривично дело насиља у породици у 677 случајева, што се може видети на следећој слици:

²⁷ У случају да учинилац није доведен у полицијску организациону јединицу, процену ризика врши одмах по пријему обавештења о насиљу или непосредној опасности од њега.

²⁸ Допис Полицијске управе Нови Сад 03/30/500-231/18 од 14.05.2018. године.

Квалификација догађаја са елементима насиља у породици

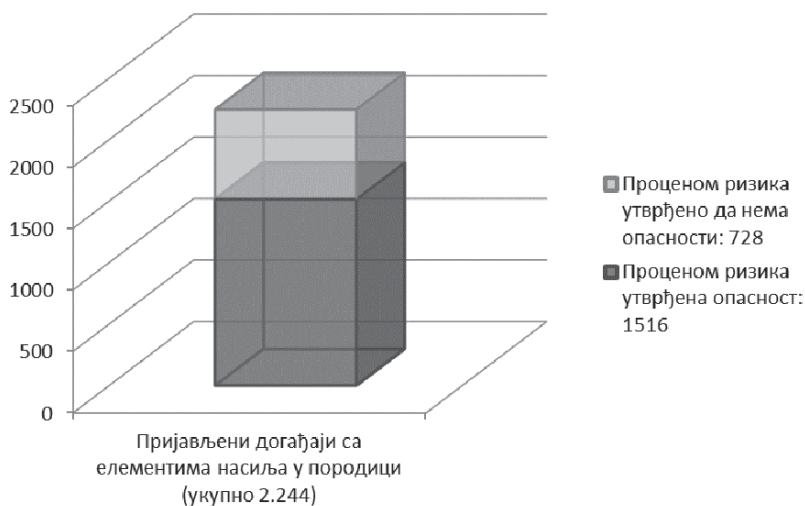
Из наведених података се јасно види да се од укупног броја пријављених случајева само у 30% радило о кривичном делу насиље у породици.

На овом месту је интересантно наведене податке упоредити са подацима Републичког завода за статистику РС за 2016. годину²⁹ према којима је

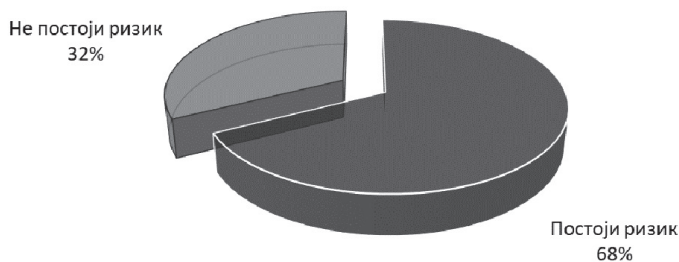
²⁹ <http://publikacije.stat.gov.rs/G2017/Pdf/G20175629.pdf>

у 2016. години у РС укупно поднето 7244 кривичних пријава за кривично дело насиље у породици, од чега је у само 964 случајева кривична пријава одбачена из разлога што пријављено дело није било кривично дело. Из наведеног се може извести закључак да је нов Закон био повод за изузетно велики број пријава догађаја са елементима насиља у породици који нису кривично дело, с обзиром на то да је само на подручју ПУ Нови Сад за једну годину поднето скоро трећина у односу на број пријава за исто кривично дело на подручју целе државе у 2016. години.

У ПУ Нови Сад, у наведеном периоду је вршена процена ризика у сваком појединачном догађају са елементима насиља у породици ради превенције, односно спречавања ескалације насиља. Проценом ризика у 1516 случајева утврђена је опасност, док је у 728 случајева утврђено да нема опасности.

Процена ризика догађаја (укупно 2244 догађаја)

Од свих ризика најчешћи су:

РИЗИК

Жртва доживљава страх од могућег учиниоца: 411

Узнемиравање: 308

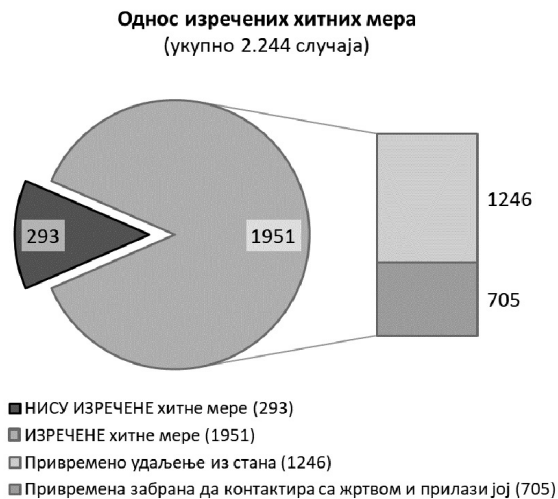
Претња жртви и члановима породице: 295

Конзумирање алкохола: 287

Раније понашање могућег учиниоца у односу на жртву: 109

Полиција је у свим случајевима насиља у породици у којима је поступала, обавештавала у складу са Законом Основно јавно тужилаштво у Новом Саду и Центар за социјални рад, а по потреби и здравствене, просветне и друге установе и организације. У случајевима у којима је утврђено да постоји непосредна опасност од насиља у породици и у којима су у складу са тим изричане хитне мере, сва доступна обавештења полиција је достављала Основном јавном тужилашству – Групи за координацију и сарадњу и Центру за социјални рад.

У посматраном периоду од укупног броја случајева насиља у породици у 1951 случајева примењене су хитне мере у трајању од 48 сати. Мера привременог удаљења учиниоца из стана изречена је 1246 пута. Мера привремене забране учиниоцу да контактира жртву насиља и прилази јој изречена је у 705 случајева.

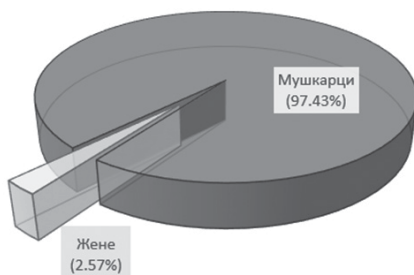
4. УЛОГА ЈАВНОГ ТУЖИОЦА У БОРБИ ПРОТИВ НАСИЉА У ПОРОДИЦИ

Јавно тужилаштво је самостални државни орган који гони учиниоце кривичних дела и других кажњивих дела и предузима мере за заштиту уставности и законитости.³⁰ Када је у питању насиље у породици, према новом Закону, у сваком јавном тужилаштву (осим тужилаштву посебне надлежности) јавни тужилац одређује заменике јавног тужиоца који су завршили специјализовану обуку у спречавању насиља у породици и гоњењу учинилаца кривичних дела који су одређени Законом о спречавању насиља у породици.

Јавни тужилац има значајну контролну улогу у вези са проценом ризика и одређивањем хитних мера. Наиме, после пријема обавештења, процене ризика и наређења, основни јавни тужилац проучава обавештења и вреднује процену ризика надлежног полицијског службеника. Уколико установи непосредну опасност од насиља у породици, дужан је да суду поднесе предлог да се хитна мера продужи, у року од 24 часа од уручења наређења лицу коме је изречена хитна мера. Уз предлог, основни јавни тужилац доставља суду и процену ризика надлежног полицијског службеника, своје вредновање његове процене ризика и друге доказе који указују на непосредну опасност од насиља у породици.

Према подацима Основног јавног тужилаштва у Новом Саду³¹ у периоду од 01.06.2017. до 15.04.2018. године Основно јавно тужилаштво у Новом Саду је предложило Основном суду у Новом Саду продужење хитних мера у 891 случаја које је изрекла ПУ Нови Сад за 798 лица мушког пола (97.43%) и 93 лица женског пола (2.57%).

**ПОЛНА СТРУКТУРА лица према којима је ОЈТ
предложило ОС продужење мера које је изрекла ПУ
(01.07.2017-15.04.2018)**

³⁰ Закон о јавном тужилаштву (члан 2. став 1), Службени гласник РС број 116/2008, 104/2009, 101/2010, 78/2011 – др.закон, 101/2011, 38/2012 – одлука УС, 121/2012, 101/2013, 111/2014 – одлука УС, 117-2014, 106-2015 и 63/2016 – одлука УС.

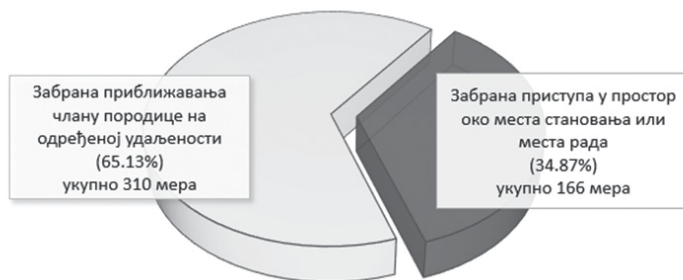
³¹ Допис Основног јавног тужилаштва у Новом Саду, број ПИ 33/18 од 09.05.2018.

Полна структура лица, као социјално обележје се у систематизацији криминогених фактора ни у ком случају не може сматрати узроком, али може да упућује на могуће услове и посредно на етиолошке чиниоце, пре свега социјалних околности извршења кривичних дела, због тога су наведени подаци значајни са аспекта предузимања превентивних мера. Евидентна је подела између мушкараца и жена према њиховим занимањима и улогама које имају у друштву, а с обзиром на то да мушки послови припадају врсти занимања који дозвољавају контролисану употребу агресије, она често прелази у различите врсте насиља,³² што донекле може да образложи убедљиво већи број лица мушког пола као учиниоца насиља у породици.

У погледу мера које је изрекла Полицијска управа, а чије продужење је Основно јавно тужилаштво (даље у тексту ОЈТ) у 2018. тражило је: забрану приближавања члану породице на одређеној удаљености у 310 случајева (што представља 65.13%), док је забрану приступа у простор око места становања или места рада тражило у 166 случајева (што представља 34,87%).

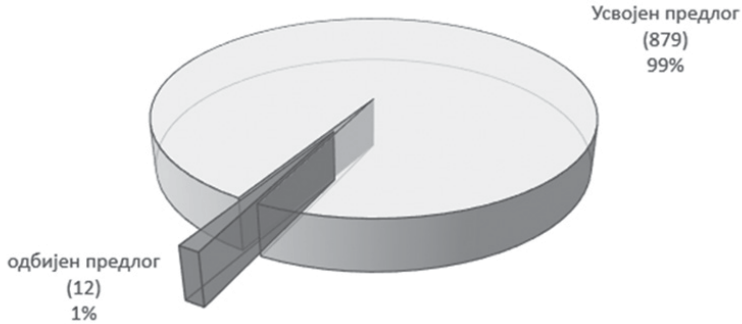
**ВРСТЕ МЕРА КОЈЕ ЈЕ ИЗРЕКЛА ПУ,
ЧИЈЕ ПРОДУЖЕЊЕ ЈЕ ОЈТ ТРАЖИЛО ОД ОС
(01.07.2017-15.04.2018)**

Имајући у виду чињеницу да је јавни тужилац први „контролор процене ризика и оправданости изречене мере“ овлашћеног полицијског службеника, значајан је податак да је од укупно 891 предлога за продужење мере које су сматрале оправданим, Основни суд у Новом Саду у 879 (99%) случајева предлог ОЈТ усвојио, а само у 12 случајева (1%) предлог одбио:

³² М. Бошковић, *Криминологија*, Нови Сад 2011, стр. 151, 153-154.

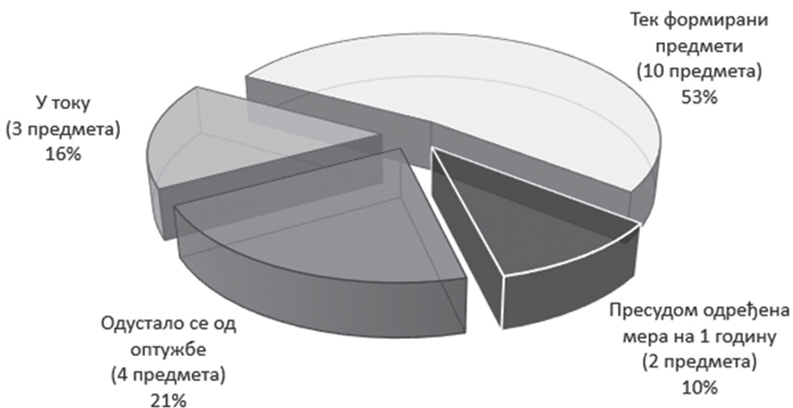
Однос предлога ЈТ (укупно 891 предлог) и одлука ОС

Уложено је 108 жалби на усвојене предлоге ОЈТ, од чега је 102 жалбе одбијено, а 6 усвојено. На основу ових података се види изузетно висок степен оправдане процене и правилне одлуке ОЈТ у случајевима насиља у породици.

Такође, према подацима Основног јавног тужилаштва у Новом Саду, У Основном суду у парничном поступку у наведеном периоду одлучивало се о 19 предмета, који се односе на примену мера заштита од насиља у породици (чл.198. ПЗ), од тога је формирано 10 предмета (у фази су прикупљања обавештења како би се поднела тужба суду), од тужбе се одустало у 4 предмета, поступак је у току за 3 предмета, а само у 2 предмета спроведена је пресуда којом су одређене мере на једну годину, а што се може видети на следећој слици:

ГТ предмети у ОС у парничном поступку (укупно 19 предмета)

Мере које се поднетим тужбама траже су: забрана приступа у кућу на одређеној удаљености и забрана узнемиравања.

5. УЛОГА СУДА У СПРЕЧАВАЊУ НАСИЉА У ПОРОДИЦИ

Поступање у предметима у вези са насиљем у породици у судовима опште надлежности је у надлежности судија који су завршили специјализовану обуку. Као предмети спречавања насиља у породици сматрају се поступци за продужење хитне мере, и поступци за одређивање мера заштите од насиља у породици предвиђених Породичним законом.

О продужењу хитне мере на предлог јавног тужиоца, одлучује судија појединац, оног суда на чијем подручју се налази пребивалиште, односно боравиште оштећеног (жртве). Одлуку о продужењу мере судија доноси уколико, после вредновања процене ризика надлежног полицијског службеника, вредновања процене ризика основног јавног тужиоца, оцене приложених доказа и тврдњи из предлога основног јавног тужиоца и оцене изјашњења лица коме је хитна мера изречена, установи постојање непосредне опасности од насиља у породици. У супротном, предлог се одбија као неоснован. Одлука о предлогу се доноси у форми решења и то без одржавања рочишта, у року од 24 сата од пријема предлога за продужење мере.

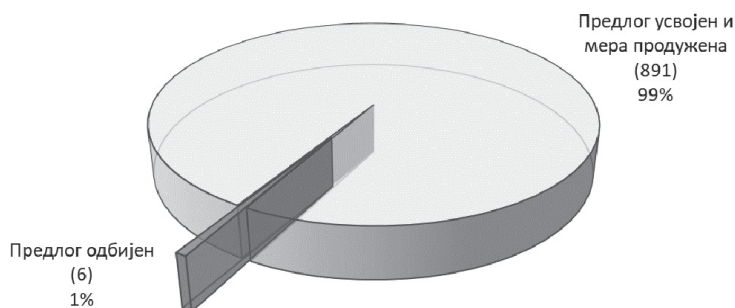
У кривичном поступку који се води за кривична дела одређена овим законом, суд је дужан да у року од 24 сата одлучи о предлогу јавног тужиоца за одређивање мере забране прилажења, састајања или комуницирања са одређеним лицем и посеђивања одређених места, мере забране напуштања боравишта и мере забране напуштања стана (чл.19.ст.3 новог Закона).

Основи јавни тужилац и лице коме је изречена хитна мера имају право жалбе против решења основног суда, које нема суспензивно дејство. Жалба се подноси вишем суду, у року од три дана од дана пријема решења, а преко основног суда који је донео решење. Основни суд дужан је да жалбу заједно са свим списима предмета проследи вишем суду у року од 12 сати од пријема жалбе. О жалби одлучује трочлано веће вишег суда, у року од три дана од дана пријема жалбе. Одлуке које виши суд може донети по изјављеној жалби су: одлука којом се жалба одбија и потврђује решење основног суда или одлука којом се жалба усваја и преиначује решење основног суда. Виши суд не може укинути решење основног суда и предмет вратити на поновно поступање.

На поступак одлучивања о продужавању хитне мере сходно се примењује закон којим се уређује парнични поступак, ако овим законом није другачије одређено.

На основу података Основног суда у Новом Саду³³ у периоду од 01.06.2017. до 15.04.2018. године, према Евиденцији о предлозима за продужење хитних мера, поднето је 897 предлога, од чега је у 891 случају донета одлука да се предлог усвоји и мера продужи, а што износи 99% случајева, док је у 6 случајева предлог одбијен (1%):

**Одлуке ОС поводом предлога ЈТ
за продужење хитних мера
(897 предмета)**

Основном суду у Новом Саду је поднето 120 жалби, од чега је преко 95% потврђених одлука.

У 179 случајева је изречена мера привременог удаљења учиниоца из стана, док је у 324 случаја изречена мера привремене забране учиниоцу да контактира жртву насиља и прилази јој, што се може видети у следећој табели:

Однос изречених мера у ОС

Мера привременог удаљења учиниоца из стана	Мера привремене забране учиниоцу да контактира са жртвом и да јој прилази
179	324

Из Евиденције о одређеним мерама заштите од насиља у породици, број поднетих предлога за одређивање мере заштите у породици је 11, од

³³ Допис Основног суда у Новом Саду број: SU VIII-135/18 од 03.05.2018. године.

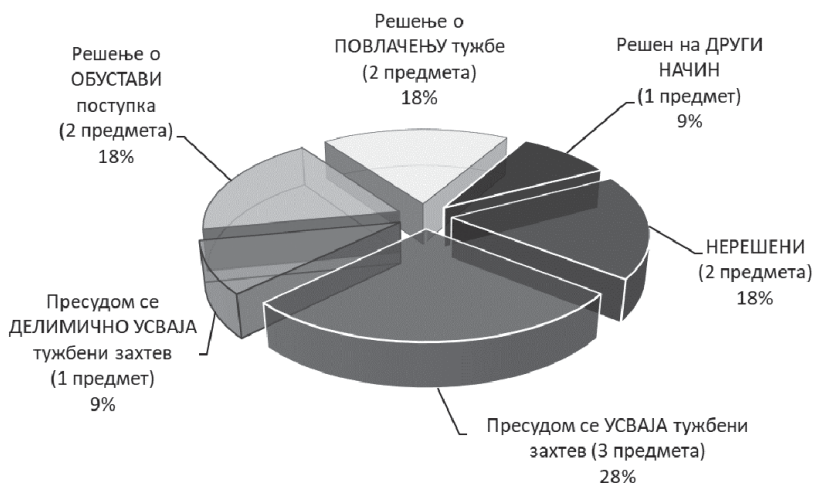
тога су 9 подносилаца физичка лица, у 2 случаја подносилац је Основно јавно тужилаштво:

Однос ПОДНОСИЛАЦА за одређивање мера заштите

Физичка лица	Основно јавно тужилаштво
9	2

У три предмета је донета пресуда којом се тужбени захтев усваја, једна пресуда у којој се тужбени захтев делимично усваја, два решења којима се поступак обуставља, два решења о повлачењу тужбе, један предмет је решен на други начин (преведен у обичан Р2 предмет и два предмета су нерешена. Однос наведених предмета се може најбоље видети на следећој слици:

Одлуке ОС поводом предлога за одређивање мера заштите (укупно 11 предмета)

У погледу броја поднетих жалби, којих је било две, обе су потврђене – пресуда на основу расправе – усвојено.

Ово се односи на парнични поступак.

6. УЛОГА ЦЕНТРА ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД У СПРЕЧАВАЊУ НАСИЉА У ПОРОДИЦИ

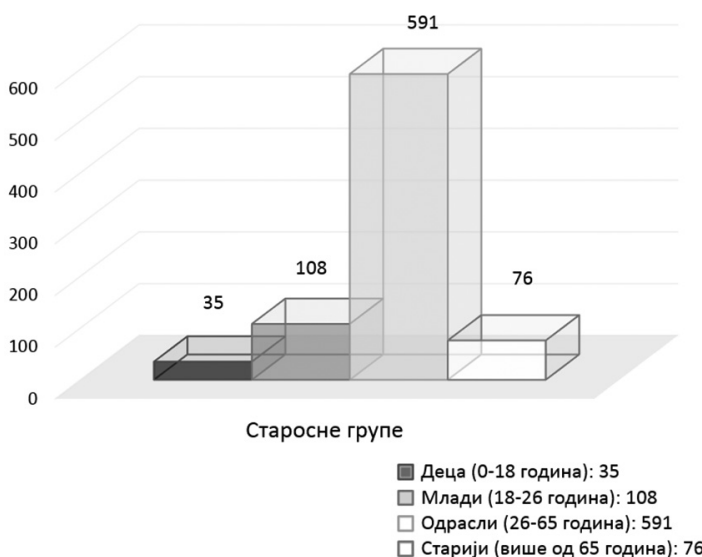
Центар за социјални рад је важан орган у спречавању насиља у породици. У оквиру сваког центра постоји посебан тим стручњака који помажу у спречавању насиља у породици и пружају подршку жртвама насиља у породици.

Према подацима Центра за социјални рад у Новом Саду³⁴ у периоду од 01. јуна 2017. до 15. априла 2018. године евидентирано је укупно 810 жртава насиља у породици. У погледу структуре жртава насиља према старосним групама и полу, ради се о следећим категоријама лица:

- Деца (0-18 година) – 35 (13 мушког и 22 женског пола)
- Млади (18-26 година) – 108 (27 мушког и 81 женског пола)
- Одрасли (26-65 година) – 591 (114 мушког и 477 женског пола)
- Старији (више од 65 година) – 76 (32 мушког и 44 женског пола)

Из наведених података се јасно види да има највише жртава женског пола, а да је насиљем у породици највише погођена старосна група између 26 и 65 година.

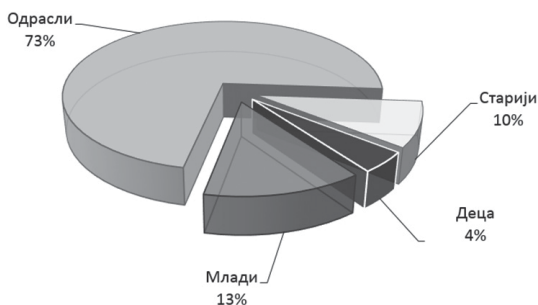
Структура жртава насиља према старосним групама

³⁴ Допис Центра за социјални рад града Новог Сада број: 20-55103-595/18 од 11.05.2018. године.

У највећем броју случајева жртве су у 73% случајева одрасла лица, у 13% случајева млади, у 10% случајева старија лица и у 4% случајева деца.

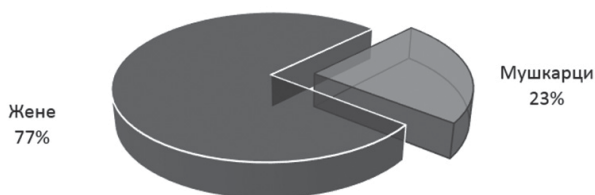
Структура жртава насиља према старосним групама
(изражена процентуално)

На овом месту је интересантно упоредити наведене податке се статистичким подацима у погледу структуре жртава насиља према старосним групама, односно њихов међусобни однос, Републичког завода за статистику из 2016. године.³⁵ Наиме, од укупно 502 жртве, 96.2% (483) су лица старија од 18 година, 2.2% млади (лица од 14 до 18 година), док 0.16% су деца (до 14 година). Из наведеног се јасно може закључити да такође убедљиво највећи број жртава чине одрасла и старија лица.

Што се тиче полне структуре, жртве насиља у породици су у 77% случајева лица женског пола, а 23% случајева лица мушког пола, а сличан однос је и према подацима РЗС из 2016. године³⁶ (374 лица женског пола (74.5%) и 128 лица мушког пола (25.5%).

Структура жртава насиља према полу
(изражена процентуално)

³⁵ <http://publikacije.stat.gov.rs/G2017/Pdf/G20175629.pdf>

³⁶ <http://publikacije.stat.gov.rs/G2017/Pdf/G20175629.pdf>

У погледу броја индивидуалних планова заштите и подршке жртви који се израђују на координативним састанцима ОЈТ-а, ЦСР-а и Полиције закључно са месецом фебруаром 2018. године израђено је 44 плана подршке и заштите. У ЦСР Нови Сад се у стручном поступку за насиље у породици, за сваку жртву, сачињава индивидуални план заштите од насиља у чијој изradi учествује жртва и водитељ случаја.

Подаци који се односе на врсту и број планираних мера заштите као и на планирани број мера подршке жртви насиља, још нису доступни јер су Централној евиденцији о случајевима насиља у породици, која још увек није у потпуности формирана (за коју је задужено Републичко јавно тужилаштво), због чега из Центра за социјални рад не могу да се добију тачни бројчани подаци.

У наведеним плановима заштите и подршке као мере заштите/подршке, најчешће се планирају следеће мере:

Планиране мере заштите	Вођење и праћење кривичног поступка (Тужилаштво)
	Оснаживање и психо-социјална подршка жртви (ЦСР)
	Покретање поступка за изрицање мера заштите од насиља у породици, у парничном поступку (ЦСР, жртва)
	Сарадња надлежних институција у вези достављања налаза и мишљења и других процена, као и размена сазнања (Полиција, Тужилаштво, ЦСР)
	Услуге смештаја у Сигурну женску кућу (ЦСР)
	Материјално и економско оснаживање жртве (ЦСР)

7. УЛОГА ПРЕКРШАЈНОГ СУДА У БОРБИ ПРОТИВ НАСИЉА У ПОРОДИЦИ

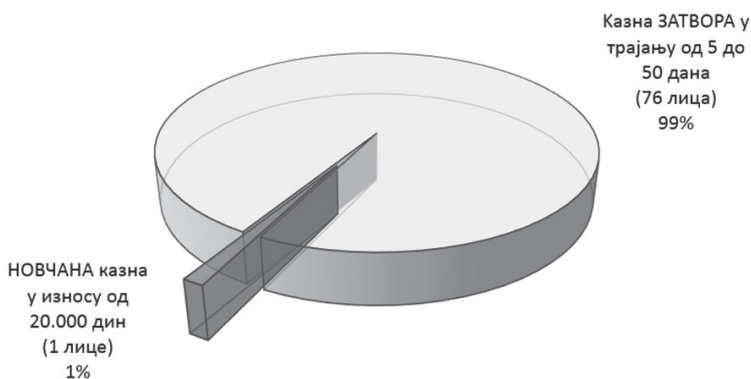
Улога Прекршајног суда у борби против насиља у породици према Закону о спречавању насиља у породици се огледа у вођењу прекршајних поступака против учинилаца прекршаја прописаних у том Закону (члан 36). Законом је прописано да ће се за прекршај казнити лице које прекрши хитну меру која му је изречена или продужена и то казном затвора до 60 дана. У случају када прекршајни суд донесе осуђујућу пресуду, она се може извршити

и пре њене правноснажности, према Закону о прекршајима. У Прекршајном суду у Новом Саду³⁷ од почетка примене Закона до 31.03.2018. године поднето је 83 захтева за покретање прекршајног поступка, од тога су два захтева преведена у редован поступак, кажњено је 77 лица, а ослобођено свега 4 лица, што се може видети у следећој табели:

Захтеви за покретање прекршајног поступка	83
Кажњено	77
Ослобођено	4
Преведено у редован поступак	2

У погледу казни изречених у прекршајним поступцима, у наведеном периоду, укупно је кажњено 77 лица, од којих је 76 лица (односно 99% лица) кажњено казном затвора у трајању од 5 до 50 дана, од чега је највише изречених казни затвора у распону од 30-35 дана, а свега једно лице је кажњено новчаном казном у износу од 20.000 динара.

КАЗНЕ изречене у прекршајном поступку (укупно 77 кажњених лица)

Такође је прописано да ће се новчаном казном од 50.000 до 150.000 динара казнити за прекршај одговорно лице у државном и другом органу, организацији и установи које полицији или јавном тужиоцу неодложно не

³⁷ Допис Прекршајног суда у Новом Саду бр. СУ I-1 157/2018 од 16.05.2018. године.

пријави или не реагује на пријаву или опструира пријављивање или реаговање на свако сазнање о насиљу у породици или непосредној опасности од њега. Ових прекршаја није било до сада у Прекршајном суду у Новом Саду, према подацима добијеним од Прекршајног суда.

8. ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА

Иако су од осамдесетих година прошлог века у великом броју држава усвојени прописи ради унапређења рада надлежних органа у сузбијању насиља у породици и заштите жртава овог вида насиља, врло мало емпиријских истраживања је посвећено испитивању начина на који полиција пружа помоћ жртвама насиља у породици, у смислу да ли се радње полиције разликују у односу на друге врсте интерперсоналних конфликта. Осим тога, изузетно мали број истраживања је посвећен испитивању примене мера које у себи не садрже принуду. Због тога ће бити посебно важно спровести оваква или слична истраживања код нас, ради објективног сагледавања ефикасности и ефективности ново уведеног система, као и одређивања даљег правца развоја законске регулативе и поступања надлежних органа, а за шта је потребно дуже време примене Закона. Значај оваквих истраживања се најбоље може видети на примеру једног истраживања које је спроведено у САД-у, а које се односило на анализу поступања полицијских службеника приликом решавања сукоба (насиља у породици). Према овом истраживању, најчешћи (испуњени) захтеви жртве *за помоћ* укључују тражење информација (13.3%), подношење кривичне пријаве (16.9%) и физичку заштиту (8.4%), док најчешћи (испуњени) захтеви *за контролом* укључују саветовање или убеђивање осумњиченог да нешто учини или не учини (19.3%), обавезивање да напусти лице места (13.3%) или упозоравање осумњиченог да нешто учини или не учини (10.8%), као и хапшење осумњиченог (10.8%). У погледу примене непринудног приступа, а без претходног захтева од стране жртава предузете су следеће мере: у преко 51,5% полицијски службеници су пружили помоћ жртвама у погледу начина решавања проблема, у 38,4% случајева поучили су жртве о томе да позову полицију уколико се сукоб понови, у 30,6% пружена је утеха и умирење жртве, док су жртве упућене на решавање сукоба правним механизмима у 21,5% случајева. Полицијске акције током решавања сукоба су значајно условљене имовинским стањем жртве и образовањем службеника. Наиме, пружање информација зависи од старосне доби жртве, да ли је жртва повређена, образовања полицијског службеника и официрске јединице – истраживања су показала да је већа вероватноћа да ће жртва добити информације уколико је била млађег или старијег узраста, повређена, а службеник је имао високо образовање. Осим тога,

службеници су били склонији да упуте жртве да користе правне механизме за решавање проблема, ако је жртва била жена, али не сиромашна, а службеник је имао високо образовање.³⁸

Када је у питању примена новог Закона о спречавању насиља у породици, неопходно је да прође одређено време да би се показали ефекти његове примене. Иако резултати примене нових законских решења после само једне године нису довољни доношење генералних закључака, они су довољан и веома значајан полазни основ за даља истраживања, обимнија и комплекснија, која треба да се надовежу на ова првобитна. Први подаци на једном репрезентативном узорку (територија града Новог Сада) су значајан показатељ оправданости нових законских решења, с обзиром на то колики је број пријављених кривичних дела у питању, као и изузетних резултата рада надлежних органа и то Полицијске управе, Основног јавног тужилаштва, Основног суда, Прекршајног суда, и Центра за социјални рад. Нова законска решења су евидентно помогла грађанима да се лакше одлучују на подношење пријаве за насиље у породици, али исто тако је стручно и савесно поступање надлежних органа онемогућило злоупотребе у вези са поднетим пријавама. Из односа пријављених случајева, извршених процена ризика, потврђених процена и донетих одлука за примену хитних мера, закључује се да је превентивна делатност била успешна када је у питању насиље у породици, као и да се у сваком конкретном случају поступало са максималном пажњом, те да се није радило по принципу аутоматизма, већ у складу са конкретним околностима случаја. Резултати овог рада могу да послуже будућим истраживањима ове врсте и да представљају смерницу у даљем раду надлежних органа.

---

³⁸ О овоме, видети: I. Sun, „Police response to victims of domestic and non-domestic violence“, *Journal of Health and Human Services Administration* 3/2006, 157-162.

*Tatjana D. Bugarski, Ph.D., Full Professor
University of Novi Sad
Faculty of Law Novi Sad
T.Bugarski@pf.uns.ac.rs*

Fight against Domestic Violence in Practice of Competent Authorities in Novi Sad

***Abstract:** Improving legal solutions and the specialization of competent authorities in combating domestic violence, over the past few years, are an important novelty in relation to this issue. The most important step in the fight against domestic violence was the adoption of the new Law on the Prevention of Domestic Violence, which began into force on 1 June 2017. Since the adoption, the new law has been the object of interest of the professional, and especially the general public, who expressed great expectations in terms of the results of the implementation of new legal solutions. In addition, the Law has caused great controversy, especially in the part of the professional public, in the sense of justifying certain solutions. Since it is very important what kind of results were given new legal solutions, after almost a year from the beginning of the implementation of this Law, the conclusions of success can be analyzed and carried out. The subject of this paper is precisely the presentation and analysis of statistical data on the results of the work of police, judiciary bodies and the Center for Social Work in the area of the city of Novi Sad.*

***Keywords:** domestic violence, police, court, prosecution, center for social work.*

Датум пријема рада: 19.06.2018.